

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 10 december 1918 kl. 11 f. m.

Andra särskilda utskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 35 med förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall medgiva riksbanken viss ökad sedelutgivningsrätt.

Närvarande: herrar Pettersson i Södertälje, Wijk, Gezelius, friherre Fleming, Dahl *), friherre Langenskiöld, Boman, von Essen, Kjellgren *), Magnusson *), Klefbeck, Lindqvist i Kosta, Nilsson i Bonarp, Källman *), Johansson i Uppmälby, Vennersten, Hage, Rehn *), Andersson i Knäppinge *) och Bogren.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Genom en den 22 november 1918 till riksdagen avlåten, till andra särskilda utskottet hänvisad proposition, nr 35, har Kungl. Maj:t under åberopande av bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

angående rätt för Konungen att i vissa fall medgiva riksbanken viss ökad sedelutgivningsrätt.

Härigenom förordnas som följer:

Om sådant med hänsyn till krig, krigsfara eller svår penningkris prövas oundgängligen nödigt, må Konungen på framställning av full-
Bihang till artima riksdagens protokoll 1918. 11 saml. 2 avd. 5 häft. (Nr 6.) 1

mäktige i riksbanken och efter samråd jämväl med fullmäktige i riksgäldskontoret medgiva riksbanken rätt att utgiva sedlar till ett belopp av högst etthundratjugufem miljoner kronor utöver de belopp, som finnas angivna i 6 § av lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 (nr 27), sådant nämnda lagrum lyder enligt lag den 25 maj 1915 (nr 134); åliggande det fullmäktige i riksbanken att, så snart ske kan, ur den allmänna rörelsen indraga sedlar till belopp, motsvarande vad som på grund av sålunda medgiven ökning av sedelutgivningsrätten må hava utgivits.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då densamma, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling, samt gäller till dess ny riksdag sammanträder.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för den kungl. propositionen, får utskottet hänvisa till det vid densamma fogade utdrag av statsrådsprotokollet.

Utskottet.

Enligt 6 § av lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 har riksbanken under alla förhållanden rätt att utgiva sedlar till ett belopp, som med 125 miljoner kronor överstiger dubbla beloppet av bankens metalliska kassa. Därjämte kunna enligt andra stycket av samma §, sådant detta stycke lyder enligt lagen den 25 maj 1915, Konungen och riksdagen samfällt vid inträffande krig, krigsfara eller svår penningkris medgiva sedelutgivning till ett belopp av ytterligare 125 miljoner kronor.

Genom en den 20 juni innevarande år utfärdad särskild lag, som var av lika lydelse med den i förevarande kungl. proposition föreslagna, medgavs Kungl. Maj:t att under ovan omförmälda utomordentliga förhållanden på framställning av fullmäktige i riksbanken och efter samråd med fullmäktige i riksgäldskontoret lämna tillstånd till sedelutgivning till ett belopp av 125 miljoner kronor utöver de i 6 § av lag för Sveriges riksbank angivna belopp. Denna särskilda lag antogs att gälla endast tills ny riksdag skulle sammanträda. Då lagen av riksdagen antogs, avsågs alltså närmast, att den skulle äga giltighet till början av 1919 års lagtima riksdag. Genom inkallandet av den urtima riksdagen kom emellertid lagens giltighetstid att förkortas. Den vidgade befogenhet för Kungl. Maj:t, som i förevarande proposition begäres, kan riksdagen alltså sägas redan hava avsett att bevilja intill 1919 års lagtima riksdag.

De rådande förhållandena äro enligt utskottets förmenande sådana, att berörda vidgade befogenhet för Kungl Maj:t fortfarande synes erforderlig.

Behovet av den i den kungl. propositionen föreslagna lagen styrkes jämväl av följande statistiska redogörelse för riksbankens sedelcirkulation och sedelreserv, omfattande åren 1914—1917 samt de elva första månaderna av innevarande år.

År	Sedelcirkulation				Sedelreserv			
	Högst		Lägst		Högst		Lägst	
	Datum	Belopp kr.	Datum	Belopp kr.	Datum	Belopp kr.	Datum	Belopp kr.
1914	31/12	304,057,600	24/1	194,005,300	24/1	137,682,300	30/9	34,137,500
1915	31/12	327,885,900	28/1	258,681,900	24/4	89,803,700	27/2	37,744,100
1916	30/12	417,517,400	22/1	279,457,800	22/4	142,650,400	30/12	74,521,900
1917	31/12	572,723,000	27/1	357,399,800	27/1	138,270,500	29/9	33,146,500
1/1—30/11 1918	30/11	783,989,000	26/1	501,637,400	20/7	106,719,400	1/6	4,873,200

Sedelreserven i förhållande till sedelcirkulationen utgjorde under samma år.

År	Högst		Lägst	
	Datum	Procent	Datum	Procent
1914	24/1	70.97	30/9	11.59
1915	24/4	34.28	2/10	12.72
1916	26/2	46.11	30/12	17.85
1917	27/1	38.69	22/12	6.24
1/1—30/11 1918	26/1	19.11	1/6	0.76

Enligt senaste veckorapport uppgick sedelcirkulationen den 30 november till 783,989,013 kronor och sedelreserven till 32,731,755 kronor.

I redaktionellt avseende har det syntts utskottet lämpligt, att vid de i förslaget åberopade lagarnas inom parentes angivna nummer tillägges, att siffrorna avse nummer i Svensk Författningssamling.

På grund av vad ovan anförts får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen må godkänna det i förevarande proposition framlagda lagförslaget med ovan angivna redaktionella förtydligande och sålunda för sin del antaga följande till

Lag

angående rätt för Konungen att i vissa fall medgiva riksbanken viss ökad sedelutgivningsrätt.

Häri genom förordnas som följer:

Om sådant med hänsyn till krig, krigsfara eller svår penningkris prövas oundgängligen nödigt, må Konungen på framställning av fullmäktige i riksbanken och efter samråd jämväl med fullmäktige i riksgäldskontoret medgiva riksbanken rätt att utgiva sedlar till ett belopp av högst etthundratjugufem miljoner kronor utöver de belopp, som finnas angivna i 6 § av lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 (Svensk Författningssamling nr 27), sådant nämnda lagrum lyder enligt lag den 25 maj 1915 (Svensk författningssamling nr 134); åliggande det fullmäktige i riksbanken att, så snart ske kan, ur den allmänna rörelsen indraga sedlar till belopp, motsvarande vad som på grund av sålunda medgiven ökning av sedelutgivningsrätten må hava utgivits.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då densamma, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling, samt gäller till dess ny riksdag sammanträder.

Stockholm den 9 december 1918.

På utskottets vägnar:

JAKOB PETTERSSON.